

**ЗДОЛБУНІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТ. №1
ЗДОЛБУНІВСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**Взаємодія школи і громадських організацій.
Лідерство і волонтерство в Здолбунівській
ЗОШ І-ІІІ ст. № 1**

Підготувала:
заступник з виховної роботи
Здолбунівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1
Сокол І. В.

ЗМІСТ

I. Вступ

II. Основна частина

1. Моделі взаємодії школи і громадських організацій.
2. Волонтерство.
3. Напрямки співпраці і діяльності.
4. Приклади співпраці учнівського самоврядування Здолбунівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 з молодіжною громадською організацією УМСА Здолбунова.
5. «Школа лідерства» в навчальному закладі.

III. Висновки

IV. Список використаних джерел

V. Додатки

I. Вступ.

Виховання у молодого покоління національної гідності, активної громадянської позиції, відданості справі зміцнення нашої державності, християнських моральних засад, почуття господаря, прагнення запозичити кращі здобутки високорозвиненого демократичного суспільства визнані нині проблемами загальнодержавного значення.

Вагому роль у прищепленні перелічених рис характеру молодого покоління можуть відіграти громадські організації. Такі форми об'єднання за інтересами виникли порівняно недавно і стали невід'ємною складовою демократичного розвиненого суспільства.

Серед різноманіття громадських організацій особливе місце займають дитячі та молодіжні об'єднання. Саме через них активна частина молоді входить у суспільство, набуває досвіду співпраці з іншими особами, можливість виявити власні нахили та реалізувати їх. Жодне спілкування з дорослими не може замінити дитині спілкування з ровесниками.

Дитячі громадські організації функціонують на засадах добровільності. У них діти реалізують свої, визначені низкою міжнародних і вітчизняних юридичних документів, права на свободу думки, совісті, освіти, релігійні переконання, свободу асоціацій і відпочинок.

Одним із найактуальніших завдань сучасної освіти і виховання в Україні є створення умов для формування людини-громадянина, для якої демократичне громадянське суспільство є осередком для розкриття її творчих можливостей, задоволення особистих та суспільних інтересів. Це може забезпечити система громадянської освіти, що має на меті підготовку молоді до активної участі в житті демократичного суспільства і формування її громадянської компетентності. А чималу роботу в цій царині можуть проводити позашкільні дитячі та молодіжні об'єднання, позаяк «принципи цієї роботи ті самі, що і в школі: виховання свідомості громадських обов'язків,

дисциплінованість, єднання у спільній роботі, взаємна пошана і терпимість, боротьба з егоїзмом і нездоровими амбіціями».

Завдання педагогів — допомогти дітям, батькам, громадськості ознайомитись з кращими напрацюваннями і досвідом дитячих та молодіжних організацій, налагодити взаємовигідні відносини, розвивати й урізноманітнювати форми спільної діяльності.

Слід мати на увазі, що дитячі громадські організації мають неабиякий виховний потенціал, який школа зобов'язана використати для ефективної реалізації своїх виховних програм за сучасних умов становлення громадянського суспільства в Україні.

II. Основна частина.

1. Моделі взаємодії школи і громадських організацій.

Громадський рух, зокрема – молодіжний і дитячий, є вдалою системою для формування самоорганізованої особистості, людини з високими показниками громадської активності та громадянської відповідальності у суспільстві XXI ст. В Україні склалася досить розвинута інфраструктура громадських організацій, які при створенні їм сприятливих умов можуть сформувати національну систему громадянської освіти.

Виховання у громадських організаціях має здійснюватися таким чином, щоб надати можливість кожній дитині, молодій людині взяти участь у цікавих, обов'язково практичних, громадських заходах. За допомогою спеціальних програм у кожній акції відбувається взаємо навчання, щоб діти мали змогу не тільки підвищити рівень обізнаності в сфері громадянської освіти, не тільки сформувати власний світогляд, а й спробувати себе в ролі лідера в колективі. Громадські організації використовують системний підхід – поєднують виховання із практичною роботою, новими освітніми розвиваючими заходами, науково-практичною роботою дітей, впровадженням системи самоврядування та розвитку лідерських якостей. Представники молодіжних громадських

організацій організацій в Україні працюють над розробленням і впровадженням позашкільних освітніх та виховних програм, популяризують правові знання, розробляють спеціальні тренінги, заняття, вправи, ігри.

Найперспективнішими є дві моделі взаємодії громадських дитячих та молодіжних організацій і загальноосвітньої школи:

а) рівноправне партнерство на основі домовленостей, угод. Взаємодія рівних виховних суб'єктів може реалізовуватись у різноманітних формах, насамперед на основі виконання спільних програм (освітніх, соціальних, культурологічних, природоохоронних тощо). При цьому школа добровільно вибирає партнера в особі громадської організації на засадах демократизації і гуманізації освітнього процесу. Позитивний вплив такої взаємодії на соціально виховну систему школи визначається динамізмом, демократизмом, автономністю дитячих та молодіжних громадських організацій, їх чітко вираженою специфікою, а також можливістю школи мати кількох партнерів, не "прив'язуючись" до однієї організації, керуючись принципом доцільності. Можливе і створення на базі школи осередків всеукраїнських або регіональних (міських, районних, обласних) організацій, членами яких є учні цієї школи.

б) взаємодія освітнього закладу і дитячої чи молодіжної громадської структури як суб'єктів соціально-виховної системи школи на засадах демократизму, громадськості, самоуправління. У сучасній школі поширена практика створення і функціонування різноманітних учнівських громадських структур: органи учнівського самоуправління, профільні самодіяльні об'єднання, тимчасові об'єднання для підготовки і проведення суспільно корисних заходів та ін. Найперспективнішим виглядає функціонування в загальноосвітніх закладах самобутніх учнівських громадських організацій (зі статутом, програмами діяльності, фіксованим членством тощо) як органічної складової соціально-виховної роботи школи. Роль і місце такої організації в школі, її авторитет серед учнів, педагогів, батьків - важливі показники ефективності і результативності виховної системи загальноосвітнього закладу.

Створення учнівської організації у школі є основою міжвікового конструктивного спілкування, соціальної адаптації, творчого розвитку учнів. Як правило, ініціюють створення учнівських організацій у школах дорослі - вчителі, соціальні педагоги, керівники, рідше - самі учні, їхні батьки. Педагоги-ініціатори добровільно стають кураторами, керівниками, лідерами дитячих об'єднань, їх активними учасниками. Саме ця група педагогів і дитячий актив, об'єднані в добровільні співтовариства, часто є генераторами нових ідей, реалізація яких може стати початковим етапом оформлення виховної системи або імпульсом до її розвитку.

2. Волонтерство.

Щоразу ширшого розмаху в Україні набуває волонтерська діяльність, до якої дедалі частіше долучаються студенти й учні старших класів. Волонтерство (від лат. *voluntarius* — добровільний) — це будь-яка форма громадського життя, у тому числі й традиційні форми взаємодопомоги та самодопомоги, надання різноманітних послуг тощо, які здійснюються добровільно, безкорисно і на благо іншої людини або групи людей, громади. Згідно із Законом України від 19.04.2011 р. № 3236-VI «Про волонтерську діяльність» волонтерство здійснюють за такими напрямками:

- проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереження культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання;
- сприяння проведенню заходів, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів;
- надання волонтерської допомоги за іншими напрямками, не забороненими законодавством (у нашому випадку — у вихованні учнівської молоді).

Керівництву шкіл, класним керівникам слід подбати про те, щоб учні добре розуміли завдання волонтерського руху, були знайомі з прикладами суспільно-корисного волонтерства і не потрапили під вплив

організаторів псевдо волонтерських структур, які за платню (під відсоток) залучають молодь до збирання коштів на потреби організаторів квазі-благодійної акції. Відповідно до законодавства України псевдо волонтери підпадають під статтю 190 Кримінального кодексу України «Шахрайство».

3. Напрямки співпраці і діяльності.

У низці документів як всеукраїнського, так і обласного рівнів окреслено основні напрями та ділянки співпраці громадських дитячих і молодіжних організацій із школою, зокрема:

- проведення спільних заходів (відкриті збори та засідання, семінари, круглі столи, дні відкритих дверей, лекції тощо);
- проведення спільних виховних справ як обласного, так і місцевого рівнів; сприяння у налагодженні співпраці й обміні досвідом у вихованні дітей і молоді;
- обмін методичними матеріалами;
- залучення школярів до літніх таборів громадських організацій, змагань, експедицій;
- організація зустрічей з відомими та впливовими особистостями, письменниками, художниками, лідерами громадських організацій;
- заохочення учнів до створення та реалізації різноманітних проектів;
- надання громадським організаціям приміщень шкіл для проведення гурткової роботи в порядку, визначеному чинним законодавством України;
- заохочення педагогічних працівників до участі у вишколах, літніх таборах, мандрівках, організованих громадськими організаціями;
- залучення представників громадських організацій, які мають відповідну кваліфікацію, до роботи у навчальних закладах;
- висвітлення спільної діяльності у доступних засобах масової інформації (стінні газети, сайти шкіл, органів управління освітою тощо).

4. Приклади співпраці учнівського самоврядування Здолбунівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 з молодіжною організацією УМСА Здолбунова.

YMCA - це одна з найбільших молодіжних організацій в світі. Вона була заснована в Лондоні в 1844 році Джорджем Вільямсом і сьогодні нараховує близько 45 мільйонів молодих людей у майже 125 країнах світу. YMCA України це – всеукраїнський, молодіжний, нерелігійний волонтерський рух, який об'єднує молодих людей для особистісного зростання, взаємної допомоги та соціального служіння. Завдяки Християнським принципам, на яких базується діяльність організації, YMCA сприяє гармонійному фізичному, інтелектуальному та духовному розвитку людей. YMCA України є дійсним членом YMCA Європи та асоційованим членом Світового Альянсу YMCA.

Місія YMCA України – це гармонійний розвиток духу, розуму та тіла молодих людей, незалежно від їх релігійної належності, віку, національностей, мови чи здібностей.

Профілактика ВІЛ/СНІД, Тен Сінг та театр, спорт, скаутинг, табори, гендерна рівність, духовний розвиток, міжнародні волонтерські обміни та багато інших цікавих програм - це те, що робить YMCA України цікавою для молодих людей і корисною для суспільства.

Потрібно знати, що YMCA в усьому світі – це організація некомерційна. Це означає, що всюди члени організації працюють на благо суспільства на волонтерських засадах.

Серед прикладів співпраці — здійснена у березні –травні 2019 року реалізація проекту для активної молоді «Лідерство та громадська активність молоді» у рамках всеукраїнського проекту «Молодь в дії» за участю учнівської молоді, в тому числі активних лідерів учнівського самоврядування Здолбунівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1. В рамках проекту проводилися зустрічі з волонтерами Корпусу Миру США в Україні, круглі столи з представниками відділу молоді та спорту Здолбунівської РДА, семінари і тренінги з волонтерства, лідерства, громадської діяльності, **квест по цілям ООН**, захист міні-проектів.(додаток 1, 2).

Як результат плідної співпраці з молодіжною організацією УМСА Здолбунова в навчальному закладі активними лідерами з числа учнів Здолбунівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 було організовано свою «Школу лідерства».

5. «Школа лідерства» в навчальному закладі.

Нова суспільно-політична ситуація, в яку вступає наша країна, інноваційні зміни в сучасній системі шкільного виховання висувають нові вимоги до особистості лідера будь-якої формації, зокрема і класного колективу. Лідер – це особистість, яка має авторитет у групі і за якою група визнає право бути організатором діяльності й регулювати стосунки в ній. «Школа Лідерів», заснована при організації учнівського самоврядування «Вітрила» Здолбунівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, спрямовує свої зусилля саме на розвиток і вдосконалення найкращих комунікативно-організаторських здібностей учнів, які є офіційними і неофіційними лідерами класів та окремих мікрогруп. Така форма роботи дозволяє відстежувати актуальні проблеми, які є в учасників, сприяє усвідомленню ними своїх індивідуально-типологічних особливостей, а також їх ефективному використанню у своїх колективах. Формування успішних лідерів передбачає перенесення здобутих знань і навичок у середовище ровесників, що забезпечує більшу результативність виховної роботи.

Людина – істота соціальна, тому існування поза колективом для неї неприйнятне. Разом з тим кожен має право на особисте життя.

Колектив обмежує права своїх членів, збільшує обов'язки, але і збільшує можливості. У колективі, за рахунок розподілу функцій досягається кращий результат, ніж якби кожен діяв самостійно. Але для ефективної роботи хтось має узгоджувати і координувати діяльність колективу і цю функцію виконує одна особа – лідер.

Природний лідер є в кожному колективі і діє ситуативно, спонтанно, а стабільний колектив потребує лідера на тривалий термін. Такий лідер стає посередником між педагогічним і учнівським колективом, в нього з'являються

обов'язки і права, можливості і відповідальність. Тому такий лідер потребує підготовки і для цього необхідно зробити кілька кроків:

- сформуванню думку колективу про необхідність свідомого вибору лідера.
- визначити лідерів і їх можливості.
- доповнити природні здібності знаннями.

З цією метою можна використовувати різноманітні форми і методи роботи. Наприклад: анкетування, тестування, тренінги та ігри. (Додаток 3)

Анкетування використано не тільки як метод контролю і аналізу ефективності виховного процесу, а і як метод формування свідомості почуттів і волі учнів. Анкетування заставляє задуматись над запитаннями анкети, сформуванню свою думку.

Для визначення лідерських здібностей пропонується тестування.

Для навчання лідерів самоврядування найбільш ефективним є такий сучасний метод організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки як тренінг.

Тренінг(*training*) — захід, направлений на здобуття знань, придбання навиків, а також виховання учасників такого заходу.

Тренінг є найбільш вдалою формою передачі і засвоєння знань для самоврядування. Лідери мають вчитися самоврядуванню в стислі терміни, тому такі заняття, найбільш ефективні для оволодіння знаннями необхідними для управління учнівським колективом.

Мета діяльності «Школи лідерів»:

- створення умов для успішної самореалізації особистості учня і формування активної життєвої позиції;
- активізація громадської творчої діяльності учнів;
- виявлення прихованих лідерських здібностей;
- формування сильної особистості;
- формування навичок впевненого поведінки;
- ефективна робота в команді;

- турбота про один одного і оточуючих та ін..

Завдання:

- Створити учням умови для самореалізації.
- Забезпечити емоційне благополуччя учня.
- Виховання у молоді почуття патріотизму та активної життєвої позиції.
- Виховувати особистісні якості учня
- Виховання у учнів уважного ставлення один до одного.
- Орієнтувати учнів на загальнолюдські цінності.
- Підвищувати рівень загальної культури учнів.
- Навчити виконувати громадські доручення.
- Розвинути у учнів організаторські навички та лідерські якості особистості.
- Розвинути творчі та комунікативні здібності.
- Розвинути пізнавальний інтерес і інтелектуальний рівень учнів.

Психологічне забезпечення функціонування лідерської школи включає в себе наступні компоненти:

- створення комфортної, доброзичливої атмосфери на заняттях;
- проведення психологічного тестування учнів з метою виявлення особистісних установок;
- спонукання учнів до практичної і творчої діяльності;
- застосування індивідуальних, групових і масових форм навчання.

Очікувані результати для учасників «Школи лідерів»:

- підвищення духовно-етичного, інтелектуального, творчого потенціалу молодого покоління;
- активізація й удосконалення індивідуального досвіду кожного учасника;
- розвиток творчої і соціальної ініціативи молоді, високий рівень соціально-комунікативних здібностей учнів;
- засвоєння методів організаторської роботи, прийомів ефективного спілкування та взаємодії;

- уміння вести дискусію, публічно виступати, покращуючи навички і набуваючи упевненості;
- засвоювати вміння володіти собою, приймати і виконувати правові і моральні зобов'язання
- поява інтересу до соціально-значимої лідерської діяльності в рамках школи і в соціумі;
- об'єднання підлітків в процесі організації спільних соціально значимих справ;
- участь в роботі учнівського самоврядування і реалізації проєктів.
- самореалізація учасників проєкту.

III. Висновки.

Отже, співпраця шкіл і громадських організацій є на сьогодні вкрай актуальною. Підґрунтям взаємодії школи і громадських організацій є наявність спільного і специфічного у їх діяльності. Спільність виявляється у меті (розвиток особистості); суб'єкті виховання (молодь, школярі). Школа і громадська організація мають також свої особливості й специфіку, реалізація якої, підсилює виховний потенціал кожної структури, інтегрує їх вплив на виховний простір соціуму. Тісна взаємодія громадських молодіжних організацій із загальноосвітніми навчальними закладами необхідна не лише для розвитку дитячого та молодіжного руху в Україні. Цей процес взаємовигідний, адже створення на базі шкіл учнівських організацій та об'єднань є потребою сьогодення, запорукою ефективного функціонування учнівського самоврядування, формування в учнів громадянських, організаторських та лідерських якостей.

Список використаних джерел:

1. Брандер Патріція. Посібник з освіти в галузі прав людини за участі молоді «Компас», 2012

1. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України: навчальний посібник [Електронний ресурс] / Українські підручники онлайн – Режим доступу
2. http://pidruchniki.ws/14990312/sotsiologiya/teoriya_i_metodika_roboti_z_dityachimi_ta_molodizhnimi_organizatsiyami_ukrayini_-_lisovets_ov
3. Доповідь щодо громадської оцінки процесу реалізації освітньої політики у 2018 році. – К. : 2018. [Електронний ресурс] / Міністерство екології та природних ресурсів України – Режим доступу <http://www.menr.gov.ua/docs/publicorhus/Gromadska%20otcinka%20MENR%202018.pdf>
4. Екологічна освіта, інформування громадськості, громадські рухи [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.nature.org.ua/rovno/11.htm>
5. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку – К. : ТОВ “Компанія, 2015. – 184 с. [Електронний ресурс] / Організація Об’єднаних Націй в Україні – Режим доступу http://www.un.org.ua/files/national_ecology.pdf
6. Освітні технології: Навч.-метод, посібн. / О. М. Пехота, А. З. КікTENKO, О. М. Любарська та ін. За заг. ред. О. М. Пехоти. — К.: А.С.К, 2004. — 256с. Школа лідерів // Рідна школа. – 2006. – №10. – С. 22-24.